

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก
สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT USING ACTIVE
LEARNING ON THE CIVIC DUTIES FOR 2ND SECONDARY SCHOOL
STUDENTS AT WAT SALAMEECHAI MUNICIPAL SCHOOL,
MUEANG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE.

พระมหาอภิรักษ์ นนทภาณี (คำหารพล)

Phramaha Aphinan Nandabhāṇī (Khamhanphon)

พระธีรวัฒน์ อนาวิโล (ทองบุญชู)

Phra Theerawat Anawilo (Thongboonchu)

พระมหาศักดิ์ดา สิริเมธี (หารเทศ)

Phramaha Sakda Sirimethee (Hanthet)

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

Niwes Wongsuwan

สมชัย ศรีนอก

Somchai Srinok

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: abhinan.kham@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างการจัดการเรียนรู้เชิงรุก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อน และหลังด้วยการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย

* Received 8 April 2019; Revised 27 April 2019; Accepted 27 April 2019.

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 2/1 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวนทั้งหมด 52 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ชุมชนของเรา จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพ และเห็นผลได้ชัดเจน เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ตามความถนัด ทำให้ผู้เรียนสามารถถึงความถนัดของตนเองมาใช้ในการหาคำตอบจัดทำชิ้นงาน และเสนอความคิดของตนเอง เพื่อนำมาเสนอต่อคุณครู และเพื่อนในชั้นเรียน ผู้เรียนมีความสนใจ ให้ความร่วมมือ นำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ดี ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากการศึกษา

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง คนดีของชุมชน จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยดังนี้ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 15.20 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 2.725 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 2.893 เมื่อนำไปทดสอบหาค่า t - test พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจนเกิดความรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ดีและนำไปประยุกต์ใช้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือ สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ ได้มีโอกาสร่วมกันแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนได้เรียนรู้สถานการณ์จำลอง มีการลงปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและมีผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนา, การเรียนรู้เชิงรุก, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

The thesis entitled “Development of learning achievement using active learning on the civic duties for 2nd secondary school students at Wat Salameechai Municipal School, Mueang district, Na Khon Sithammarat province” was an experimental research with two objectives. The study aimed: 1) to create the active learning management on the subject of social studies, religion and cultures, and civic duties for 2nd secondary school students at Wat Salameechai Municipal school, Mueang district, Na Khon Sithammarat province and 2) to compare the learning achievement of before and after the active learning of 2nd secondary school students at Wat Salameechai Municipal school. A sample was a purposive sampling and selected from 52 students of 2nd secondary school of Wat Salameechai Municipal school. The research instruments were 1) the active learning on civic duties, learning unit 2 lesson on “our community” in total of 3 learning management plans and 2) learning achievement test of 30 questions.

The results of the study were as follows:

1. The results of an active learning on civic duties for 2nd secondary school students at Wat Salameechai Municipal School, Mueang district, Na Khon Sithammarat province were effective and could see the effects clearly because the active learning emphasized on having the students to arrange their own learning according to their skills by themselves. This helped students able to bring out their skills to accomplish in their assignments, able to form their opinions and propose to teachers and classmates. If students paid attention and cooperated, this would lead to the development in learning management

and students could gain more direct knowledges and experiences from studying.

2. From comparing the learning achievement of before and after the active learning on the civic duties for 2nd secondary school students at Wat Salameechai Municipal school, learning unit 2 lesson on “good people of the community” in total of 3 learning management plans, it was found that before the learning, the average was at $(\bar{X}) = 15.20$ and the standard deviation (S.D.) was at 2.725 while after the learning, the average was at $(\bar{X}) = 24.44$ and the standard deviation (S.D.) was at 2.893. The learning achievement of students after the learning was higher at .05 level of significance.

The total research results found that learning management which makes learners have roles to find knowledge interactively with friends makes learners understand well and able to apply, analysis, synthesis, evaluate or create things and develop oneself with all one's ability including having experiences in learning and having chances to comment together. Learners learned simulated situation concerning taking action; it made good learning and affected effective learning results.

Keyword: Development, Active Learning, Achievement

บทนำ

ปรัชญาการศึกษาไทยตามแนวพุทธธรรม โดยพระธรรมปิฎก ตั้งแต่ครั้งยังดำรงสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะได้อธิบายว่า ชีวิตเกิดจากการรวมตัวขององค์ประกอบต่าง ๆ จำนวนมาก ซึ่งจัดได้เป็น 2 ประเภท คือ องค์ประกอบทางร่างกายและทางจิตใจ ซึ่งทุกส่วนจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไปตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากภายในและภายนอก ชีวิตจะพยายามเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุปัจจัยที่จะอำนวยประโยชน์แก่ตน หรือเกื้อกูลแก่การดำรงชีวิตของตน หรือช่วยเพิ่มพูนความสามารถของตนที่จะดำรงอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ดังนั้นชีวิต

จึงขาดอิสรภาพ ไม่มีความเป็นใหญ่ในตนเอง เพราะถูกครอบงำหรือพึ่งพาอาศัยปัจจัยภายนอกตลอดเวลา แต่เนื่องจากมนุษย์มีคุณลักษณะพิเศษที่ต่างจากชีวิตแบบอื่น ๆ คือ มีองค์ประกอบภายในจิตใจที่เรียกว่า “สติปัญญา” จึงทำให้มนุษย์สามารถที่จะเรียนรู้ และสามารถจัดปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งหลายให้เกื้อกูลแก่การดำรงชีวิตของตน ทำให้มนุษย์สามารถหลุดพ้นจากอำนาจครอบงำของสิ่งอื่นทำให้มีอิสรภาพหรือมีความเป็นใหญ่ในตนเองขึ้นกระบวนการที่มนุษย์เกิดการเรียนรู้โดยใช้สติปัญญานี้เอง คือ การศึกษา ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า

“การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ชีวิตเข้าถึงอิสรภาพ คือ ทำให้หลุดพ้นจากอำนาจครอบงำของปัจจัยแวดล้อมภายนอกให้มากที่สุด และมีความเป็นใหญ่ในตัวเอง ในการที่จะกำหนดความเป็นอยู่ของตนให้ได้มากที่สุด” พระราชวรมณี (ทิตนา แชนมณี, 2552)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญกับความสามารถด้านการคิดและการแก้ปัญหาโดยได้กำหนดไว้ในสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจความรู้สึก และทักษะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้องตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม ประการที่สอง ความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม ประการที่สาม ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมจริยธรรมและ

ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ นำมาประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม ประการที่สี่ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ประการที่ห้า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การศึกษาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ลักษณะทางกายภาพและสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบตัวเรา เป็นการเรียนรู้ที่จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง เนื่องจากเป็นรายวิชาที่มีสาระการเรียนรู้ที่หลากหลาย จึงก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการทำความเข้าใจในเนื้อหาของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนและเกิดความกังวลในการศึกษาเล่าเรียนในรายวิชานี้ จึงเป็นเหตุที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนไม่ดี ทางผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่าสมควรแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนเชิงรุกมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจในการเรียนมากขึ้น และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

จากการศึกษาสภาพปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลต่ำกว่าระดับมาตรฐาน ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้กระบวนการคิด ทักษะเฉพาะด้าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาในด้านที่ดีขึ้นได้ โดยมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน ได้มีความสนุกสนานและมีการกระตุ้น

เร้าความสนใจทั้ง และการได้ลงมือทำด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างการเรียนรู้เชิงรุก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังด้วยการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimentall Research) ได้ดำเนินการทดลองตามแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design) โดยผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 ชั่วโมง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 3 ตัวเลือก และได้ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำในส่วนที่ยังบกพร่อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องตามรูปแบบ และความถูกต้องของภาษา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับคำตอบที่ต้องการวัด (IOC) นำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข มาใช้สอนจริงโดยใช้คู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในบทเรียนของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน หลังจากทดลองใช้วิธีการสอนแบบเชิงรุกคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้ว นำแบบทดสอบชุดเดิมกับก่อนเรียนมาทำการทดสอบหลังเรียนอีกครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง

2. เริ่มดำเนินการสอน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นใช้เวลาทั้งหมด จำนวน 8 ชั่วโมง โดยใช้รูปแบบการสอนเชิงรุก จำนวน 1 ชุด
3. เมื่อสอนเสร็จแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ จะมีการประเมินผลโดยใช้ชุดฝึกมีเกณฑ์การให้คะแนน ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ก็สอนซ่อมเสริม
4. เมื่อทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนเชิงรุกแล้ว ก็ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนชุดเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง ชุมชนของเรา โดยหาค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและโดยรวม
2. กรอกข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนลงในโปรแกรมวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่า T – Test แบบ dependent

ผลการวิจัย

การแสดงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์นั้นผู้วิจัยขอเสนอเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงผลการสร้างการเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำการเรียนรู้เชิงรุก มาใช้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ชุมชนของเรา จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ระยะเวลา 8 ชั่วโมง ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นจะใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผลการศึกษาการเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ตามความถนัดหรือความสนใจ ในเนื้อหาสาระที่กำลังศึกษาทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะค้นหาคำตอบตามวิธีของตนเองแล้วนำมาจัดทำเป็นชิ้นงานมานำเสนอต่อคุณครูและเพื่อนในชั้นเรียน โดยมีครูผู้สอน

ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากการศึกษาในเรื่องนั้น ๆ

ตอนที่ 2 แสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้เชิงรุก สารระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และการทดสอบหาค่า t - test โดยรวมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้เชิงรุก โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบหาค่า t - test โดยรวมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) จากคะแนนเต็ม 30	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าความต่างเฉลี่ย	ค่าสถิติทดสอบ (T- test)	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ *
ก่อนเรียน	52	15.20	2.725	-9.154	-31.167	.000
หลังเรียน	52	24.44	2.893			

จากตารางที่ 1 พบว่า การเรียนรู้เชิงรุก สารระหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ชุมชนของเรา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 15.20 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 2.725 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 2.893 และผลการทดสอบ t - test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -31.167 มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยขออภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาการเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ชัดเจน เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ตามความถนัดหรือความสนใจ ในเนื้อหาสาระที่กำลังศึกษาทำให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะค้นหาคำตอบตามวิธีของตนเองแล้วนำมาจัดทำเป็นชิ้นงานมานำเสนอต่อคุณครูและเพื่อนในชั้นเรียน โดยมีครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากการศึกษาในเรื่องนั้น ๆ การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดความรู้ ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาดตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เขาได้มีโอกาสรวมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประสิทธิภาพเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สามารถนำไปใช้ได้จริง ดังที่ สุวรรณ อินทร์น้อย กล่าวไว้ว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษารายวิชาจิตวิทยาการศึกษา เรื่อง การเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนเชิงรุก พบว่า คะแนนการสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและนักศึกษามีคะแนนพัฒนาการสูงขึ้น (สุวรรณ อินทร์น้อย, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของวทัญญู วุฒิวรรณ ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เชิงรุก เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนโดยการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เชิงรุกสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (วทัญญู วุฒิวรรณ, 2553)

2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และการทดสอบค่า t - test โดยรวมของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า การเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลามีชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ชุมชนของเรา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 15.20 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียน = 2.725 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียน = 2.893 และผลการทดสอบ t - test ก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่าทางสถิติที่ -31.167 มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .000 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลาธร วิเชียรรัตน์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกวิชาเคมี เรื่อง อนุพันธ์ของสารประกอบไฮโดรคาร์บอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ชลาธร วิเชียรรัตน์, 2557) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณชกร ไชยเดช ก้องกาญจน์ วชิรพจน์และ ศศิธร สุวรรณเทพ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านทัศนคติผ่านการเรียนการสอนเชิงรุก” ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีระดับความรู้ ทักษะ และทัศนคติเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนในรายวิชา GEN 351 โดยก่อนเรียนผู้เรียนมีระดับความรู้ อยู่ในระดับที่ 2 ($\bar{X}$ = 2.60) ส่วนหลังเรียนมีระดับความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ 160 ในระดับที่ 4 ($\bar{X}$ = 4.80) ส่วนด้านทักษะ ก่อนเรียนมีทักษะอยู่ในระดับที่ 2 ($\bar{X}$ = 2.40) ส่วนหลังเรียนมีระดับความรู้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่ 4 ($\bar{X}$ = 4.80) (วรณชกร ไชยเดช ก้องกาญจน์ วชิรพจน์และ ศศิธร สุวรรณเทพ, 2558)

สรุป

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการเรียนรู้เชิงรุกที่สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้ดีขึ้น และยังทำให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้จากการนำการเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จึงสรุปได้ว่าการเรียนรู้เชิงรุกนี้จะช่วยให้ผู้เรียนที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกนี้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น ภายใต้กรอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุก สารหน้าที่พลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดศาลาไม้ชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง จากการลงมือปฏิบัติ
- 1.2 คณะครูในโรงเรียนควรนำการเรียนรู้เชิงรุก ไปใช้ในกระบวนการวิจัย เพื่อให้เกิดเป็นกรอบแนวคิดในการวางแผนการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 2.1 ครูควรประยุกต์วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ศึกษาเนื้อหาในการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น
- 2.2 โรงเรียนควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาประยุกต์เป็นกลยุทธ์ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน ทั้งระดับผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน
- 2.3 ผู้เรียนควรศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้และประยุกต์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลการเรียนรู้ของตน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้มากขึ้นต่อไป

3.2 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก กับสาระอื่นนอกจากสาระหน้าที่พลเมือง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ชลธร วิเชียรรัตน์. (2557). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกวิชาเคมี เรื่อง อนุพันธ์ ของสารประกอบไฮโดรคาร์บอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทศนา แคมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วทัญญู วุฒิวรรณ. (2553). ผลการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์เชิงรุกเพื่อส่งเสริม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณชร ไชยเดช ก้องกาญจน์ วชิรพจน์และ ศศิธร สุวรรณเทพ. (2558). การพัฒนาด้าน ความรู้ ด้านทักษะและด้านทัศนคติผ่านการเรียนการสอนเชิงรุก. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 9 (1),159.
- สุวรรณา อินทร์น้อย. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษารายวิชาจิตวิทยา การศึกษา เรื่อง การเรียนรู้ ด้วยเทคนิคการสอนเชิงรุก. วารสารครุศาสตร์ อดุสากรรม, 16 (2),55.